

SPAAR *het* GEIN

19

juni/juli
2004

NIEUWSBRIEF VAN DE VERENIGING SPAAR HET GEIN

De Nota Ruimte en het Gein

Eind april presenteerde minister Dekker van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) de nieuwe plannen van het kabinet Balkenende over de ruimtelijke ordening van Nederland. Wat betekenen die voor het Gein?

Die vraag is makkelijker gesteld dan beantwoord. Want de Nota Ruimte is een plan voor het hele land en voor de periode 2005 -2020, met doorkijkjes tot soms wel 2030. Erg concreet is dat allemaal niet. Ik weet het niet helemaal zeker, maar de naam Gein heb ik in de teksten nog niet kunnen ontwaren... Toch moeten we de betekenis van het plan voor onze omgeving niet onderschatten. Naast het afschuiven van de verantwoordelijkheid voor een sterke ruimtelijke ordening, waarover elders in deze Nieuwsbrief meer, wil ik twee punten noemen, die op de lange termijn voor het Gein wel eens van groot belang kunnen zijn.

A6 - A9 toch weer in beeld

Laten we beginnen met het meest concrete, de dreiging van de A6 - A9. De Nota Ruimte werpt opnieuw de schaduw van de A6 - A9 over het Gein. Dat heeft alles te maken met de groei van Almere. Het kabinet gaat uit van een scenario dat Almere in 2030 is uitgegroeid tot een stad van 300.000 inwoners. Dat is meer dan de stad Utrecht. Gezien de bevolkingsgroei en de veranderingen in ons woongedrag is dat overigens geen extreme planning. Er is ook een scenario geschetst dat uitkomt op 400.000 inwoners, maar daar kiest het kabinet voorlopig niet voor. Duidelijk is dat er bij deze groei investeringen

In deze nieuwsbrief

- pagina 1* De Nota Ruimte en het Gein
- pagina 3* Hart voor het Gein
- pagina 4* Sproeien..., ouderwets of toekomst?
- pagina 5* Toename vaarverkeer een bedreiging
- pagina 6* Wandelgids 'in 't Gein' in de maak
- pagina 7* Het Groene Hart, een Central Park?
- pagina 8* Eendendrama in het Gein
- pagina 10* Kort nieuws

Met de bon op de achterkant kunnen nieuwe leden zich aanmelden. Extra nummers van deze nieuwsbrief zijn verkrijgbaar bij:
Anneke de Groot, tel. 0294 - 284807

Het SHG Nieuwsblad verschijnt ook elektronisch. Kijk op: www.spaarhetgein.nl

nodig zijn in de verkeers- en vervoersinfrastructuur die nodig is voor de bereikbaarheid van Almere. Daarom kondigt het kabinet het volgende aan (ik citeer):

"Het rijk zal een planstudie voor de wegbereikbaarheid starten om helder te krijgen wat in dit verband nodig is (...). In de planstudie wordt op evenwichtige wijze aandacht besteed aan de omliggende gebieden en aan landschap, natuur en water. Hiertoe worden het Uitweg-stroomlijntracé en de doortrekking van de A6-A9 nader onderzocht. Ook de consequenties van een mogelijke IJmeerwegverbinding worden in beeld gebracht. Het rijk zal op basis van de middenvariant (300.000 inwoners Almere) op korte termijn een voorlopig besluit nemen over een financiële reservering voor een verbetering van de ontsluiting van Almere. Uiterlijk in 2006 zal bekeken worden of de uitgangspunten voor de keuze van de middenvariant nog steeds geldig zijn (...)."

Kortom, een stap terug! Opnieuw studie en onderzoek en uitstel van beslissingen. Zoals we in vorige nieuwsbrieven hebben laten zien, hebben o.a. Amsterdam en Almere vorig jaar in de Uitweg hun voorkeur uitgesproken voor verbetering van bestaande wegen (A1, Gaasperdammerweg, diverse knooppunten). Doortrekking van de A6 - A9 door het Gein en langs het Naardermeer wilde men op deze manier voorkomen. Deze keuze is gemaakt na uitvoerige bestudering van dezelfde twee alternatieven, die het kabinet in bovenstaande tekst noemt, nl. doortrekking van de A6-A9 en een verbinding door het IJmeer. Het kabinet trekt zich niets aan van de voorkeur van alle belangrijke instellingen uit de regio en zet de deur weer wijd open.

Dubbel Nationaal Landschap

Het is niet allemaal kommer en kwel. Het kabinet wijst in de Nota Landschap ook zgn. Nationale Landschappen aan. Twintig gebieden met grote waarde voor het Nederlandse landschap. Eén ervan is het Groene Hart van Holland, waar het Gein onderdeel van uitmaakt. Hoewel nog lang niet helder is wat dat precies betekent, is het in elk geval winst dat het kabinet respect toont voor dit bijzondere en typisch Hollandse cultuurlandschap en in beginsel uitspreekt zich te willen inzetten voor bescherming.

Eén van de andere twintig Nationale Landschappen is de Stelling van Amsterdam: de welbekende kring van forten en andere verdedigingswerken in een ruime cirkel rond Amsterdam. Op de kaarten is deze cirkel met omringende gronden als nationaal landschap ingetekend. Daar horen ook de forten Abcoude en Nigtevecht bij en het tussen liggende gebied. Zo kunnen wij ons dus gelukkig prijzen met de dubbele aanwijzing van het Gein als Nationaal Landschap. Je zou toch zeggen dat dat hoop voor de toekomst biedt. Maar nogmaals, ook deze plannen zijn vaag. Wat betekenen de mooie voornemens voor de landbouw, die het in deze tijd van liberalisering van de wereldhandel en uitbreiding van Europa steeds moeilijker krijgt en als beheerder van die open ruimte wel wat erkenning en steun zou verdienen? Het antwoord op die vraag heb ik in de kabinetsplannen niet kunnen vinden.

Tjebbe de Boer

Hart voor het Gein

Op zaterdagmorgen, 31 januari 2004, trokken Arnold van de Klundert en ik naar Gouda voor een spoedvergadering over het Groene Hart. De vereniging Spaar het Gein was met vele andere organisaties uitgenodigd door de Stichting Groene Hart om te komen praten over de dreigende aantasting van de open ruimte in het Groene Hart van Holland. We kenden deze nieuwe stichting nog niet en wisten niet goed wie we tegen zouden komen. We waren wat aan de late kant en toen we binnenkwamen zaten daar tot onze verrassing wel 60 mensen rond de tafel. Wij moesten plaatsnemen op de tweede rij. Een bont gezelschap van bestuursleden van lokale verenigingen, wethouders, gemeenteraadsleden, bestuurders van landbouworganisaties, vertegenwoordigers van milieu- en natuurgroepen, enz. enz.

Wat al deze mensen en organisaties verenigde was de zorg over de Nota Ruimte. Hoewel dit kabinetsplan pas eind april werd gepubliceerd was in januari al duidelijk dat het kabinet bezig was met een flinke koersverandering in de nationale ruimtelijke ordening. Het kabinet wil voortaan veel meer ruimte bieden aan provincies en gemeenten om zelf te bepalen waar gebouwd wordt. Alle organisaties die die zaterdag aanwezig waren vonden en vinden dat een te riskant beleid. De kans is groot dat dit leidt tot wildgroei van bijv. bedrijventerreinen of parken voor verblijfsrecreatie, zoals het complex aan de A2 tegenover Abcoude. En dat projectontwikkelaars meer kans krijgen om hun stempel te drukken op het landschap.

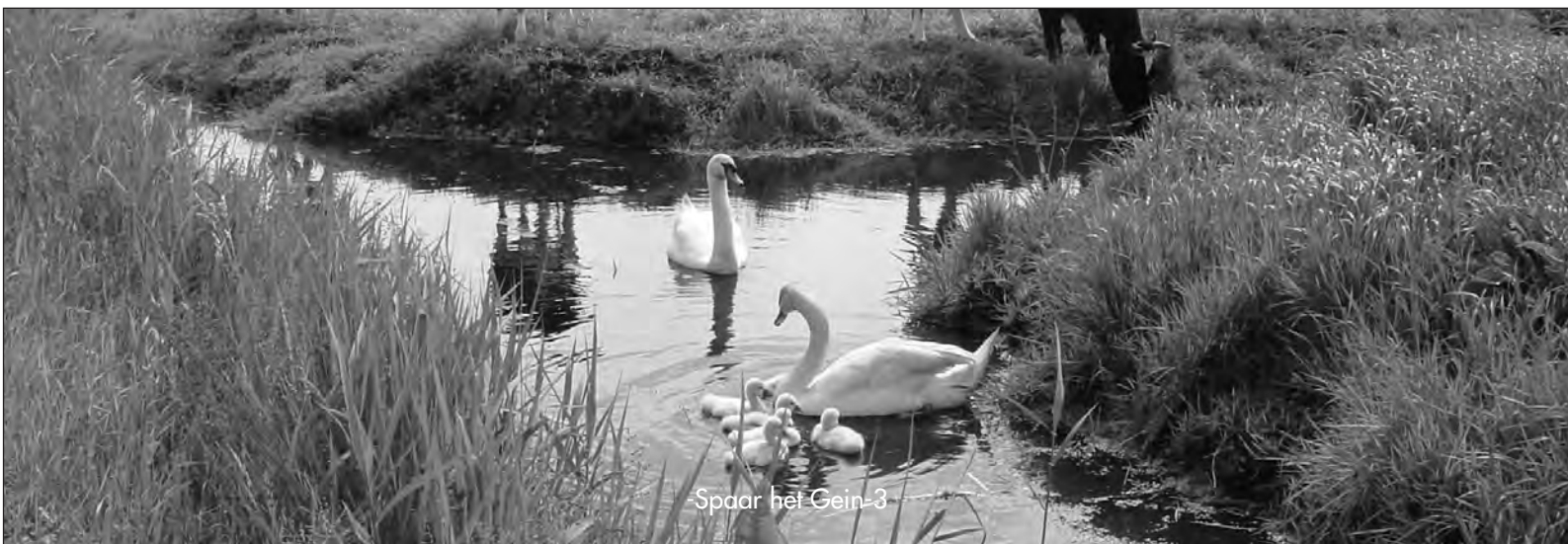
Ter plekke werd gesleuteld aan een tekst voor een open brief aan de Tweede Kamer, de minister van VROM en de provinciebesturen. Daarin is gepleit voor een sterke en zorgvuldige ruimtelijke ordening en een open Groene Hart. Inclusief de circa 60 daar aanwezige organisaties is de verklaring ten slotte ondertekend door 130 instellingen. Daaronder vele Agrarische Natuurverenigingen, zoals bijv. de Vereniging Vechtvallei, waar veel boeren aan het Gein bij aangesloten zijn, vele Historische Kringen (niet die van Abcoude - Baambrugge...), afdelingen van Milieudefensie (wil die uit Abcoude/ Baambrugge), diverse Natuur- en Vogelwachten, milieuwergroepen, wildbeheerseheden en verenigingen tot behoud of bescherming

van... vele van die mooie plekjes in het Groene Hart. Heel plezierig en 'hart'verwarmend om te merken dat je als Spaar het Gein niet de enige bent die zich bekommert om de omgeving.

Helpt het nou, zo'n brede coalitie? Lastige vraag! De verklaring van de 130 heeft veel aandacht gekregen in de pers en heeft invloed gehad op de publieke opinie over de Nota Ruimte. Maar toen minister Dekker deze nota eind april presenteerde bleek het kabinet in elk geval niet geluisterd te hebben. Wij hopen dat straks de Tweede Kamer beter luistert. Direct na de presentatie van de Nota Ruimte is de minister al van vele kanten onder vuur genomen. De politiek zal de komende maanden moeten beslissen of de riskante vrijheid - blijheid politiek doorgaat. Wat daar ook uit komt, het blijft belangrijk onze visie kenbaar te maken bij gemeente- en provinciebesturen. Nu het kabinet haar eigen verantwoordelijkheden afschuift ligt daar een grote verantwoordelijkheid om te zorgen dat, als er echt gebouwd moet worden, dat verstandig gebeurt, met aandacht voor de open ruimte en het landschap, met besef van de unieke historische waarde van het Groene Hart en het belang daarvan voor nu en later.

Wij blijven in elk geval opkomen voor dat 'kleine pareltje in de noordoosthoek' van het Groene Hart, het Gein.

*Tjebbe de Boer,
Voorzitter Spaar het Gein*

Sproeien..., ouderwets of toekomst?

Als u deze zomer weer eens door het Gein rijdt (op de fiets natuurlijk), heeft u best kans een boer bezig te zien met zijn traktor en tank die mest sproeit. Mag dat wel? Vroeger zag je niet anders.

Maar sinds een paar jaar moet een andere methode worden toegepast. Nu wordt de mest op het land gebracht met zware machines die de mest in sleufjes tussen het gras legt of 1 cm in de grond, het zogenaamde injecteren. Hierdoor wordt de ammoniak-emissie gereduceerd, wat betekent dat deze niet geheel vervluchtigt (de lucht die u als Gein-bezoeker ruikt). Maar als je dit jaren doet worden de nadelen van injecteren zichtbaar, namelijk een open graszode en doordat de mest in sleufjes op of in de grond komt ontstaat er verstikking en verzouting. Kortom, minder bodem-

leven. Er zijn zelfs bedrijven waar de gezondheid van het vee vermindert.

Omdat deze problemen steeds groter worden, zoeken vele boeren naar andere oplossingen. Eén daarvan is bijvoorbeeld het gebruik van toevoegmiddelen in de mest, die de ammoniak binden. Zo kun je bij het bovengronds sproeien van de mest toch de door de overheid gestelde norm aan ammoniakuitstoot halen. Dierlijke mest is nodig voor de grasgroei. Met invoering van 'Minas' (mineralenboekhouding waarbij alle mineralen die op het bedrijf worden aangevoerd en afgevoerd worden bijgehouden) is dat alleen maar belangrijker geworden. Je moet immers optimaal gebruik maken van de mineralen die in de dierlijke mest zitten en verlies via de lucht of het water zoveel mogelijk zien te beperken. Een andere oplossing waar de boeren aan werken is het gericht voeren van het vee. Met behulp van de computer wordt de optimale samenstelling en hoeveelheid voer per koe bepaald. Ook hierdoor kan de uitstoot van ammoniak verminderd worden.

De cirkel: veel kunstmest, veel krachtvoer, hoge productie, verminderde gezondheidsstatus vee, hogere milieubelasting, moet doorbroken worden. Veel boeren uit het Gein zijn lid van de vereniging tot behoud van Boer en Milieu (VBBM). Door allerlei onderzoeken wil de VBBM de mensen ervan overtuigen dat de boeren een positieve bijdrage aan het milieu kunnen leveren. Kortom, het "ouderwetse" sproeien werkt veel positiever uit dan de burger denkt.

Als u meer wilt weten over deze zienswijze, kom dan gerust eens bij ons langs.

*Christian van den Anker & Tom Snoek
(agrariërs aan Gein-Zuid)*

Biologische boerderijdag succes

Zaterdag 19 juni dwaalden tientallen bezoekers rond op de biologische boerderij van den Hartog, Gein Zuid 26. Er presenteerden zich natuur-organisaties en er werden biologische streekproducten verkocht. De boerderij levert melk onder de merknaam 'de Groene koe' (supermarkt Koot).

Zes miljoen leden tellen natuur- of milieu-organisaties. Als de helft voor € 2,50 per week biologische producten zou kopen, dan zou de totale biologische omzet verdubbelen. U besteedt slechts 15% van uw inkomen aan voedsel. 't Mag dus best ietsjes meer kosten, maar beter voor mens en milieu! (AK)

Toename vaarverkeer een bedreiging

Hoewel er heel wat bereikt is om Het Gein te sparen bij de spoorverdubbeling, is er een belangrijk onderwerp waar onvoldoende aandacht aan is besteed. Het betreft de dreiging van schade en overlast door gemotoriseerd vaarverkeer in Het Gein.

Nu het spoor dieper wordt aangelegd dan in het begin bepleit was, zal Het Gein, onder invloed van de door de ANWB ingestelde "Blauwe vaarroute", druk bevaren kunnen gaan worden. Dat hier belangstelling voor is blijkt o.a. uit het aantal vaartuigen dat nu al door het Gein komt en (op dit moment nog) vervolgens bij de spoorbrug weer rechtsomkeer moet maken. Bovendien staat Het Gein in de almanak van de ANWB beschreven als "mooi, rustiek en doorvaarbaar watertje".

Hoewel de Vereniging Spaar het Gein zich grote zorgen maakt over de te verwachten gevolgen blijkt o.m. de gemeente Abcoude de bezwaren veel te licht op te nemen. Er wordt bijvoorbeeld beweerd dat het om een zeer lastige doorvaart gaat en dat schippers daarom niet voor deze route zullen kiezen(!). Gebleken is echter dat veel van hen pas als ze op het lastigste gedeelte in het dorp - het nauwe Gein - zijn gekomen, inzien dat ze beter kunnen omkeren. Het is gemakkelijk voor te stellen hoeveel schade alleen al dit omkeren in een smalle doorvaart aan de oevers kan toebrengen! Ook gebruikt de gemeente als geruststellend argument dat er een maximum snelheid geldt en dat daardoor schade zal worden voorkomen. De ervaring leert helaas dat lang niet iedereen zich hieraan houdt en dat controle nauwelijks plaats vindt! En zelfs boten die zich wel aan de maximum snelheid houden veroorzaken soms al meer golfslag dan gewenst. Daarnaast is minstens zo belangrijk de frequentie waarmee Het Gein bevaren wordt. Een maximum snelheid zal bij een grote vaarfrequentie niet meer afdoende zijn.

Belangrijkste bedreigingen

Toename van het aantal boten: niet alleen is Het Gein opgenomen in de "Blauwe vaarroute" van de ANWB waardoor het vaarverkeer aanzienlijk zal toenemen, de route wordt ook een stuk aantrekkelijker voor de pleziervaart als kortere route naar de Vinkeveense Plassen.

Naast verstoring van de rust zal de te verwachten schade bestaan uit visuele verstoring. Ons schrikbeeld is dat het rustieke riviertje bevolkt gaat worden door mensen in plezierjachten, ook wel 'strijkijzers' genoemd in de volksmond: opvallend grote gestroomlijnde boten met enor-

me motorkracht, zeker niet passend in het huidige Geinbeeld, waar we veel liever kleine en langzame boten zien!

Milieu: de te verwachten toename van (grote) boten vormt een bedreiging voor de oevers en oeverlanden die door de enorme golfslag beschadigd zullen worden. Watervogels, vissen en de diverse water- en oeverplanten zullen verstoord/ beschadigd worden. Stank, lawaai en gemorste brandstof zullen toenemen.

Gevolgen voor de landbouw: via het Gein wordt water in de polders ingelaten. Het is van belang dat de kwaliteit van dat water goed blijft en de duikers niet verstoort raken waardoor de waterregulatie verstoord zou worden. Een koe drinkt zo'n 40-60 liter per dag en er zijn veehouders die het drinkwater direct uit, het nu nog, behoorlijk schone Gein halen, ook als de koeien op stal staan. We vrezen een verslechtering van het Geinwater bij toename van boten met vervelende gevolgen voor de landbouw.

Drukke in het dorp Abcoude: Het (nauwe) Gein in de bebouwde kom van Abcoude en de Angstel zijn absoluut ongeschikt om grote aantallen afmerende boten te herbergen. Af en toe een bootje is gezellig, maar een 'blauw netwerk' geeft straks - om in autotermen te spreken - files en parkeerproblemen.

Enkele suggesties om de schade te beperken

Het Gein schrappen uit de 'Blauwe Vaarroute'. De Vereniging Spaar het Gein heeft dit onlangs in haar reactie op het streekplan Utrecht opnieuw aan de orde gesteld. Een verbod voor boten met een motor boven een bepaald aantal pk's. Regelmatigere controle van de toegestane snelheid. Geen of zeer beperkte openstelling van de brug over het Gein in de Hoogstraat van Abcoude. Dit is trouwens ook een goede zaak voor de verkeersdoorstroming in de dorpskern van Abcoude en zadelt de gemeente niet op met extra kosten van een brugwachter. Praktische informatie en toezicht: aan het begin van Het Gein bij de brug bij Driemond en in de Angstel een bord plaatsen met daarop de ver-

melding dat het Gein geen doorvaart is voor grotere boten dan... en met het aantal pk's van... [Mededelingen die trouwens ook opgenomen moeten worden in allerlei vaargidsjes].

De Vereniging Spaar Het Gein benadrukt dat opname van het Gein in de Blauwe vaarroute, zonder daaraan beperkingen te stellen, het huidige, rustieke karakter van dit gebied zal veranderen in een "waterrecreatiegebied" met alle nadelige gevolgen van dien! Gemeente Abcoude, als u niet oplet en in actie komt, krijgt u op mooie zomerdagen nog spijt!

*Het bestuur van Spaar het Gein
(Deze notitie is aangeboden aan wethouder
T. de Roode van Abcoude)*

Wandelgids 'in 't Gein' in de maak

Vorig voorjaar ontstond het idee voor het uitgeven van een wandelgids langs het Gein, of liever 'in 't Gein', zoals het in de volksmond heet, een wandelgids voor boeren, burgers en buitenlui, voor dagjesmensen die speciaal naar Abcoude komen om te genieten van ons prachtige Geingebied. Dit stukje authentiek Hollands polderlandschap op z'n mooist, door veel inwoners van Abcoude en omgeving gekoesterd om z'n schoonheid, willen wij, bewonderaars van het Gein, immers graag laten zien aan en delen met hen die het nog niet kennen, zo was de gedachte. En die extra aandacht kan het Gein bovendien zeer goed gebruiken. Want steeds dreigt er het onheil van de aantasting waarover ik u, als lid van de Vereniging Spaar 't Gein, niks hoeft te vertellen: u weet en vreest het als geen ander.

Het idee werd al gauw een initiatief. En dat initiatief ontmoette snel enthousiasme bij mensen die bij zo'n publicatie een rol plegen te spelen: auteurs, een uitgever, 'meedenkers' en geldschieters. Nadat de globale opzet voor een wandelgids, de zogenaamde synopsis, was opgeschreven en de mogelijke uitgever het plan had omarmd, werd voor de financiële, juridische en de administratieve organisatie voor de voorgenomen publicatie opgericht: de 'Stichting Cultuurhistorische Publicaties Abcoude'; als aan alle voorwaarden is voldaan en de financiering helemaal rond komt, is de publicatie van de wandelgids 'in 't Gein' het eerste project van deze stichting.

Wat wordt het?

De gids wordt een rijk geïllustreerd boekje in een handzaam "meeneemformaat". De auteurs, Marieke van Gessel en Ingrid Oud, nemen de wandelaar mee op hun tocht langs het water en tonen architectonische, landschappelijke en kunstzinnige aspecten van het Gein. De schrijfters wijzen de wandelaar op de halfhoge raampjes van de kaaskelders bij veel boerderijen waardoor de kazen op de kaasbrikken werden geladen, vertellen wetenswaardigheden over 'de batterij' bij de Oostzijdse Molen, en beschrijven de ontginning van het polderlandschap en de onweerstaanbare aantrekkingskracht die het Gein door de eeuwen heen op dichters, schilders en andere kunstenaars had.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de voorbereiding van de publicatie die, als er geen grote tegenvallers op ons pad komen, in september 2004 in de boekwinkel zal liggen.

De wandelgids put veel uit en verwijst vaak naar het prachtige boekwerk "Het Gein. Levensloop van een rivier" uit 1998, dat helaas is uitverkocht. Met onze publicatie wordt een deel van de kennis uit dat boekwerk weer opgehaald en doorgegeven aan een groot en breed publiek: de wandelaars en dagjesmensen van heinde en ver.

*Informatie bij ondergetekende, bij voorkeur per e-mail:
wietvandervelden@planet.nl.*

*Namens de Stichting Cultuurhistorische Publicaties
Abcoude, Wiet van der Velden, secr./penningmeester.*

Het Groene Hart, een Central Park?

Een paar jaar geleden maakte een Rotterdams bureau een kaart waarop zij alle bestaande bebouwing en klaarliggende plannen voor West Nederland intekenden. De shock was groot: de Randstad bleek dicht te slijpen dankzij allerlei kleine gemeentelijke plannetjes en een totaal gebrek aan overzicht bij de Rijksoverheid.

Blij dus met de plannen van minister Pronk bij VROM in 1999. Hij liet rode en groene contouren trekken om zo tot compactere bebouwing te komen (de 'netwerkstad'), het groen aaneen te laten groeien en de grote mobiliteit (vooral t.b.v. recreatie) te beperken. Het Kabinet Balkenende II gooide de Vijfde Nota in de prullenbak (kassa ten tijde van een recessie!) en publiceerde haar eigen Nota Ruimte. Ieder gemeentelijk uitbreidingsplannetje lijkt nu gehonoreerd te kunnen worden. De Randstad en het Groene Hart zullen 'vanzelf' verder verrommelen... Gelukkig heeft de gemeente Abcoude wel rode contouren getrokken en lijken gemeente en provincie vast van plan om die voorlopig te respecteren.

We hebben nog al eens de neiging te vergeten dat Abcoude deel uitmaakt van die Randstad en dat we verder moeten kijken dan naar de zes kilometer water van het Gein, die wij vanuit Abcoude kunnen zien. Spaar het Gein moet daarom haar eigen ideeën vormen over de ruimtelijke inrichting van de Randstad in relatie tot het Gein-gebied. Het is verstandig om mee te blijven draaien in het Groene Hart-over-

leg met de andere betrokken groepen. Het zal niet gemakkelijk zijn om tot een gemeenschappelijke visie te komen, omdat er heel veel kleine belangen zijn.

Ik doe alvast een voorstel, ook aan het gezamenlijke Randstad-groepen overleg: maak van de Randstad een soort 'Central Park', zoals we dat kennen in New York. Dat park is een stuk kleiner (3.5 x 1 km) dan het 'Groene Hart' (zo'n 30 x 30 km schat ik) maar geeft me wel het beeld waar we aan moeten durven denken: een echte stedelijke ring met hoogbouw-kernen met aan de binnen en buitenzijde de klein-stedelijke en dorpse laagbouw (de ring waarin Abcoude ligt) en daartussen een tien-minuten metropool-trein. Binnen de stedelijke ring ligt het 'park' voor allerlei vormen van 'groene' recreatie en stedelijk gerichte kwaliteits-land- en tuinbouw, die streekgebonden producten afzet op de stedelijke 'boerenmarkten'. Het gaat hier om commerciële, marktgerichte landbouw; de agrariërs worden hier geen veredelde parkwachters, maar worden weer echte zelfstandige ondernemers.

Arnold van de Klundert

Groene coulissen

Abcoude ligt aan de rand van de provincie Utrecht. Dat is van grotere betekenis dan we denken vooral in de 'strijd tegen het oprukken van de Amsterdam', dat in de provincie Noord-Holland ligt. Die provinciegrens loopt ten noorden van Abcoude over de Hollandse kade, zichtbaar door een kronkelig dijkje met een pad dat inmiddels door bramen overwoekerd is. Dat dijkje heeft Abcoude beschermd tegen een al te opdringerige hoofdstad. Die hoofdstad is belangrijk voor Abcoude; voor werk en recreatie, maar toch houden we haar graag achter die dijk.

Zouden we die grens niet wat meer kunnen accentueren, wat markanter kunnen maken in het landschap? Zouden we de Hollandse Kade dijk niet tot een dijkje met inheemse bomen en planten kunnen maken? Niet alleen voor het oog,

maar ook voetpad dwars door het Groengebied Amsterdam-Amstelland? Wat zouden het prachtige groene coulissen kunnen zijn tussen het Geingebied en Amsterdam Zuidoost. Zou Spaar het Gein zich hier hard voor willen maken?

Arnold van de Klundert

Eendendrama in het Gein

Een lange, hete zomer en dan ook nog vakantietijd, dat geeft gelegenheid om je omgeving wat beter te bekijken... Behalve veel moois kun je dan ook van dichtbij veel leed meemaken (kan het een zonder het ander bestaan?). Het gaat in dit geval om "eendelief en -leed".

Hoewel er ook enkele kuifeend paartjes zijn gesignaleerd in het Gein, zwemmen hier voornamelijk wilde eenden. Dankzij de verbinding van het Gein met de Angstel waarvan een groot gedeelte door de dorpskern stroomt, zie Je ook tamme, witte eenden die waarschijnlijk ooit door dorpsbewoners zijn gefokt met als gevolg: een melange van "wild en tarn", zichtbaar in de in verschillende variaties voorkomende bonte eenden.. Het zijn deze bonte eenden die gemakkelijk te herkennen zijn en daarom in gedrag en levensloop te volgen.

De zomer was nog niet eens echt begonnen toen het bonte eendenpaar trots aan kwam zetten met de nieuwe lichte: een prachtstel donsjes in diverse variaties geel en bruin: negen stuks kon ik er tellen. Het ouderpaar herinnerde zich blijkbaar de plekjes in het Gein waar altijd wel brood gestrooid werd voor hun soort... Wilde eenden vormen paartjes tijdens de "paartijd" wanneer de woerden uit de rui zijn en hun prachtige kleuren terug hebben om de vrouwtjes te verleiden. Tot het vrouwtje gaat broeden in het voorjaar houdt het mannetje haar goed in de gaten: ze mag vooral niet "vreemdgaan". Want dan is het vechten geblazen met de concurrentie. Als een volgbootje blijft hij bij haar om er van verzekerd te blijven dat alleen zijn

genen doorgegeven worden... Maar zodra het vrouwtje op haar nest zit houdt hij het voor gezien en gaat weer op jacht naar al of niet vrije vrouwtjes of gaat een lui vrijgezellenleven leiden met de andere woerden...

Zo niet deze bonte woerd. Trouw begeleidt hij vrouw en kroost op de gevaarvolle routes langs oevers, open water en over de Geindijken... Fel verdedigt hij z'n wijfje en de kleine donsjes tegen de eenden die het voer van hen weg willen kapen. Zelf eet hij er niet van tenzij een stuk brood recht voor z'n bek komt... bedachtzaam en schijnbaar onverschillig hapt hij dan toch maar toe.

Is het vijf jaar geleden dat deze twee bonte eenden, als veel te vroeg verlaten, jonge eenden, bij ons achter zwommen? Steeds weggejaagd door de grote eenden, probeerden wij ze juist extra brood te voeren. Slim als ze waren zwommen ze onder de steigers om van daaruit het brood te pikken zonder dat de (te) grote eenden ze daar konden pakken. Vijf jaar of langer? At die tijd zijn ze regelmatig gesignaleerd: in de Angstel, in het Gein, in de polder... Soms alleen, maar vaker bij elkaar in de buurt. Een dorpsbewoonster wist me te vertellen dat deze twee eenden waren geboren in een met planten begroeid bootje dat in de Angstel lag (inteelt schijnt vaker voor te komen bij eenden). Elk jaar kwam het vrouwtje met haar nieuwe broedsel langs zwemmen, op niet al te grote afstand gevolgd door het mannetje. Een bonte dochter presteerde het om vorig jaar drie, eveneens bonte, groot te brengen.

Het was een regenachtige dag toen ik langs Gein Noord fietste en het stel zag zwemmen in de wegsloot: er waren nog drie jonge eendjes over! Op mijn terugtocht ontdekte ik een drukgedoe van kraaien aan de wegkant en ik zag iets wits met rood liggen tussen het zwart... Daar lag "mijn" trouwe vadereend, een verkeersslacht offer, rood aangevreten door de kraaien.

De dagen daarna werd de moedereend, met nu nog twee jongen, regelmatig gesignaleerd op de plek van het ongeluk. Een paar keer moest ze de sloot in worden gejaagd omdat ze met de kleintjes op de weg lag bij de plek waar ze het mannetje had moeten achter laten. Na meer dan een week verscheen ze eindelijk weer in het Gein om brood te halen, nu met nog een jong. Een dag of wat later zag ik een wilde eend,

een woerd, regelmatig in haar buurt terwijl ze tussen het riet een veilig plekje voor de nacht zocht.

De volgende dag lag ze met haar jong op het begroeide vlot, waar ze vaak zat te genieten van de zon, toen een stel vrijgezelle woerden op haar afvloog. Terwijl ze wegluchtte bleef het jonge eendje angstig piepend achter. Moedereend kwam niet meer terug. Het eendje ging dapper voedsel zoekend het water in z'n eenzame weg zoekend in de zonovergoten namiddag... Tot zonsondergang bleef het luid roepen naar elke overvliegende eend. Ook probeerde het mee te zwemmen met andere grote eenden die een beetje op z'n moeder leken, maar die wilden niets van het jong weten en zwommen snel weg. De volgende dag was 'ie verdwenen en ook de moedereend zag ik weken niet meer terug...

Deze zomer werd ook voor het vrouwtje van het al jarenlang samengaande ganzenstel, de laatste...

Het was alweer zo'n mooie zomeravond toen ik haar leunend tegen een omgekeerde kruiwagen op een oeverland zag staan, neerslachtig en met een slordig verenpak. Op het roepen van het mannetje in de verte gaf ze uiteindelijk een heel zwak en schor antwoord. Het mannetje, nakomeling van een Grauwe gans, heeft z'n witte vrouwtje nog dagenlang gezocht en geroepen zonder dat hij antwoord kreeg: ze was voorgoed verdwenen. Mijn verrassing was dan ook groot toen hij na enkele weken trots langs kwam zwemmen met een nieuwe, witte schoonheid die, behalve haar wel erg lange nek, veel leek op z'n vorige vrouwtje... tot en met een rond donker plekje achter op haar kop!

En jawel, op een goede dag kwam mijn dapper bonte eendenmoeder weer langszij, dit keer alleen, maar met elf bruine donsbolletjes in haar kielzog! Zoals dat helaas gaat, dankzij reigers, snoeken, ratten en verkeer: uiteindelijk bleef er

eentje over. Maar deze werd dan ook steeds groter en verloor het dons in ruil voor veren. Elke dag kwamen ze wel een of twee keer langs voor het dagelijks brood om vervolgens naar het vlotje te gaan voor zonnebad en poetsbeurt. Daarna gingen ze meestal richting dorp. Vaak zag ik ze ook verder in Het Gein langs de slootkant van een weiland. Hoe ze daar de weg overstaken weet ik niet maar blijkbaar ging het goed. Samen met nog een wijfje met haar jong lagen ze daar te dutten met steeds een waakzaam toezien oog op de beide jongen.

Wat is oorzaak, wat gevolg, wat domweg pech of was het louter een toevallige combinatie van omstandigheden: warm weer, weinig, wind en stroming en extreme droogte.

De laatste week van augustus besloot het Hoogheemraadschap de stroom in de Amstel om te leggen om inlaat van zilt water elders te compenseren. In het Abcoudermeer lag de blauwalg op de loer, de Angstel werd groen van deze (niet blauwe maar gifgroene) giftige bacterie. Al spoedig stroomde het via het 'nauwe Gein' de spoorbrug onderdoor naar het Gein...

Diezelfde week is de bonte eend met haar jong niet meer teruggekomen. Wel was een dode bonte eend ergens in het dorp uit het water gehaald en meer dode eenden en ook vissen waren gesignaleerd. Het Gein ontkwam er ook niet aan: zelf haalde ik er een wit eendje uit dat dezelfde dag nog brood uit m'n hand had gepikt. Inmiddels hebben burens drie dode wilde eenden van het vlot gevestigd en heb ik weer vijf kadavers uit het water gehaald, allemaal wilde eenden...

Ik heb nog twee volwassen bonte eenden gezien, een zit temidden van een grote groep wilde eenden langs de Angstel, de ander met een groep in de weilanden langs Het Gein. Hopelijk blijven ze daar en laten de jagers ze met rust!

Anneke de Groot

Botulisme en blauwalg

Het giftige blauwalg. (overigens groen gekleurd) ontstaat wanneer er bij hoge temperaturen weinig doorstroming in het water is. De spieren van vogels raken verlamd, kunnen niet meer slikken en hun kop boven water houden. Je kan de dieren helpen door ze uit het water te halen en de dierenambulance te bellen (035-68 30 300). Zij spoelen het maagdarmkanaal dan weer schoon.

Sterfte van vogels en vissen en verontreiniging van het water kunnen worden gemeld bij het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht 035-64 77 777. Haal dode vogels uit het water om verdere besmetting te voorkomen. Geef geen brood als ook maar de geringste sporen blauw (=groen) alg te zien zijn.

Kwakzalverij over het Groene Hart

'Het gaat om de gevolgen van vergrijzing en veranderende leefstijl'

De stellingen over het Groene Hart zijn weer betrokken. Maar volgens de hoogleraren Luuk Boelens en Oedzge Atzema leidt de discussie over het al dan niet bouwen in het Groene af van waar het werkelijk om gaat: de gevolgen van vergrijzing en veranderende leefstijlen. Bovendien is er momenteel voldoende capaciteit beschikbaar op de al aangewezen nieuwbouwlocaties.

Volgens de auteurs wordt het huidige debat over nieuwbouw in het Groene Hart decennia te laat gevoerd. Nederland krijgt immers te maken met een sterk vergrijzende bevolking en ook de zogenaamde gezinsverdunding, waarbij het gemiddelde aantal mensen per huishouden verminderd, heeft langzamerhand zijn limiet bereikt. Dit betekent dat er eigenlijk geen behoefte is aan nieuwbouwwoningen in het Groene Hart. Er is voldoende capaciteit aanwezig op de al aangewezen nieuwbouwlocaties.

Misplaatste discussie

Daarnaast blijkt uit onderzoek dat driekwart van de 55-plussers het liefst in de eigen buurt of stad blijft wonen en niet geneigd is naar het Groene Hart te verhuizen. Deze leeftijdsgroep zoekt zijn heil in tijdelijke recreatieve verblijven en in een zo goed mogelijk aangepaste woning.

De woningvraag van de toekomst is dus vooral een vernieuwingsvraag. Volgens de auteurs is de discussie over bouwen in het Groene Hart daarom misplaatst en leidt deze af van de werkelijke ruimtelijke ordeningsvraagstukken: vergrijzing, nieuwe herstructureringsvraagstukken en aanpassing van de bestaande woningvoorraad aan een grotere verscheidenheid aan leefstijlen.

Uit: ROM, maandblad voor ruimtelijke ontwikkeling 8/4/04, Boelens/Atzema

Wat doet het bestuur?

Er was een Algemene ledenvergadering op 25 maart 2004 die voor het eerst in het Piet Mondriaan centrum werd gehouden. Die plek was geen doorslaand succes door de slechte geluidsinstallatie. Na het formele gedeelte luisterden en keken de 55 aanwezigen naar de zeer boeiende presentaties van de heer Cor van Ewijk over 'De Geinbewoners' en de heer Jan Swinkels over 'Kunst in het Gein'.

Eind februari en eind mei kwam het bestuur weer bijeen en besprak:

- Sportvelden Gaasperzoom: zijn definitief van de baan; geen licht- en geluidaanslag op het Gein
- A6/A9 opnieuw op de agenda bij Kabinet Balkenende; de discussie in 'de Uitweg', waaraan het hele werkveld meedeed, mag kennelijk in de prullenbak. Alle groepen staan weer op scherp nu de economie in drie ministeries het leidend principe is.
- De woonboot in het Gein was opnieuw onderwerp van een juridisch steekspel bij de Provincie Utrecht, die uiterst traag haar werk (niet) doet.
- SHG werkt aan een ledenwerf-campagne i.s.m. de Kleine Kring (samenwerkingsverband van Abcoude marketing en communicatiedeskundigen)
- Gein agrariërs klagen over hoge kosten aanleg riolering: SHG gaat in overleg met gemeente
- Toekomstvisie SHG op het Geingebied is opnieuw op de agenda gezet

Kom kijken in het aquaduct !

De werkzaamheden aan het aquaduct - de kruising van het verdubbelde spoor met het Gein - zijn deze zomer precies op de helft. Begin 2003 is er gestart met de bouw en eind 2005 is de verdiepte ligging helemaal klaar.

Omdat Spaar het Gein een van organisaties is die hard heeft geijverd voor de verdiepte ligging, heeft Prorail ons uitgenodigd voor een rondleiding IN het aquaduct.

De projectleider, de heer Cor van Vliet van aannemer BAM/NBM, zal onze gastheer zijn.

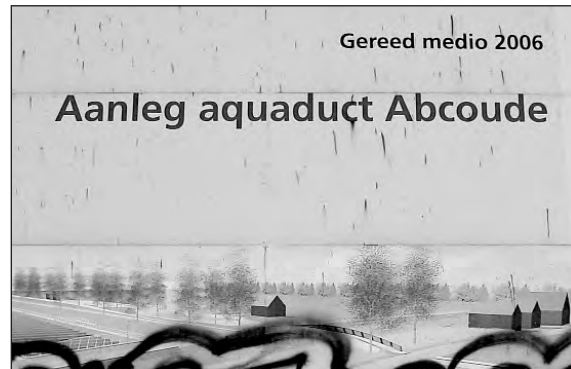
Datum: 23 augustus 2004, van 16.00 - 17.00 uur.

Wilt u het aquaduct eens van binnen bekijken?

Wilt u ervaren hoe diep verdiepte ligging is?

Wilt u van de bouwer zelf horen hoe ingewikkeld de klus is?

Geeft u dan op voor de rondleiding. Per e-mail via info@spaarhetgein.nl of per telefoon bij Tjebbe de Boer, tel. 0294 - 28 45 31.

Riolering

Al een aantal jaren geleden kondigde de gemeente aan te willen starten met de aanleg van riolering in het Abcoude buitengebied. Per aansluiting zijn de kosten extreem groot. Een bedrag dat in feite door de hele gemeenschap zou moeten worden gedragen. (volksgezondheid!). Voor een duur riool (aanleg, onderhoud, schoon drinkwater als spoelmiddel, zuiveringsinstallaties aan het einde van de pijp) is echter een aantal alternatieven voorhanden onder de noemer 'ecosan'. Toiletten zonder waterspoeling of met gebruik van slechts een klein beetje water, waarbij meestal de urine en poep gescheiden worden opgevangen voor hergebruik! Urine bevat nuttige meststoffen: Kalium, Fosfor en Nitraat en is na zes weken veilig te gebruiken. De poep kan bij het GFT om te worden gecomposteerd. Nee, u hoeft niet met emmertjes te slepen.: in Duitsland, Oostenrijk, Zuid-Afrika en Mexico bestaan

moderne versies die naar tevredenheid werken. Een aantal Gein-bewoners heeft zich inmiddels verenigd om te overleggen met de gemeente over een efficiënte infrastructuurverbetering langs het Gein. Spaar het Gein en Milieudefensie Abcoude (VMD) hebben op 10 juni ook overleg gehad met de gemeente over het nemen van proeven met 'ecosan'-toiletten. De gemeente was daartoe niet bereid omdat zij vreesde niet voor januari 2005 klaar te zullen zijn. Iedere realist kan nu al zien dat dat toch niet lukt. Daarom willen SHG en VMD bewoners bekend maken met de 'ecosan' alternatieven en aldus beweging zien te krijgen in dat standpunt.

Mocht u interesse hebben in alternatieven voor de riolering, kunt u contact opnemen met Arnold van de Klundert bij WASTE: tel 0182-522 625 of email: avdklundert@waste.nl."

Schermen tegen het uitzicht?

In de vorige nieuwsbrief stond een klein artikel met foto gericht tegen de dwaasheid geluidsschermen te plaatsen daar waar het Gein en de trein elkaar kruisen. De dwaasheid is duidelijk: na heel veel moeite om de trein voor heel veel geld 'onder het Gein' te krijgen plaats diezelfde overheid vervolgens geluidsschermen in datzelfde Geinlandschap. Weg uitzicht of op zijn minst verstoord: een lint van graffiti gaat straks wedijveren met de schilderijen van Mondriaan. Spaar het Gein stelde er daarom maanden geleden al vragen over in het overleg met NS/ProRail en de gemeente. Helaas, het was allemaal 'onvermijdelijk'. Alles was al in kannen en

kruiken. SHG stelde daarom toch maar schriftelijke vragen aan de gemeente. Wie schetst onze verbazing: uit het antwoord bleek dat tijdens onze briefwisseling met de gemeente een bezwaarprocedure liep, die we dus gemist hebben. Of heeft een van de leden of omwonenden wellicht bezwaar aangetekend?

Moeten we ons nu neerleggen bij de 'onvermijdelijk' ontstane situatie? Moeten SHG, de Vereniging Spoorbuurt, Milieudefensie, de Gemeente en lokale lobbyisten niet opnieuw in het geweer komen? Daarbij mag best ook de vraag gesteld worden of geluidsschermen echt helpen... (AK)

Ijzer en vissen

Een paar weken een andere alarmerende situatie: het water van het Gein kleurde bruin. Wat voor u en mij wellicht leek op door de tunnelwerkzaamheden losgewoelde modder bleek aanmerkelijk ernstiger: het was opgepompt grondwater met een (te) hoog ijzergehalte dat bovendien alle vissen –net in hun paringstijdsloorde. Bij navraag bij de dienst DWR had deze het probleem ook gesignaleerd en ProRail (de projektorganisatie) een ‘ontijzeringsinstallatie’ laten installeren waardoor het Geinwater snel haar natuurlijke kleur en samenstelling terugkregen. De vissen waren er ook blij mee, want de afgelopen jaren waren nog nooit zoveel vissen in het Gein gezien.

Struinen & vorsen

Steeds meer boeren gaan ‘anders boeren’, sluiten zich aan bij Agrarische Natuurverenigingen. Die sluiten met de boeren contracten af voor een natuurvriendelijk beheer. Zij krijgen daarvoor subsidie uit Brussel. Zo blijven weidevogelnesten en slootkanten onaangetast. Insecten en kuikens krijgen meer kans. Naast deze vorm van beheer waaraan ook een aantal Geinagrariers meedoen worden er allerlei verenigingen opgericht om het boerenbedrijf levensvatbaar te houden door nevenactiviteiten te

Open landschap

Natuur & Milieu heeft het NIPO een enquête laten houden over hoe de Nederlandse burger denkt over het landschap in zijn omgeving. Zes van de tien ondervraagden maken zich zorgen over het open houden van dat landschap en de natuur en vreest dat alles volgebouwd gaat worden. Wel vindt men dat er voldoende natuur en open landschap nu in de buurt is, maar men vreest dat dat snel zal verdwijnen. Burgers zijn ongelukkig met de keus van minister Dekker (VVD) om meer verantwoordelijkheid bij de gemeente te leggen voor de ruimtelijke ordening; iedere gemeente zal haar eigen kleine oplossinkjes bedenken.

ontwikkelen. In de omgeving van Reeuwijk is bijvoorbeeld de stichting Struinen en Vorsen opgericht die toeristische arrangementen samenstelt. Boottochten, wandelingen en fietstochten worden gecombineerd met museumbezoek, proeverijen of een barbecue. Schoolklassen en gezinnen maken er graag gebruik van en kunnen dan zelf zien hoe mooi het platelandleven is.

Het bestuur van Spaar het Gein

Voorzitter:

Tjebbe de Boer 28 45 31 • deboermetz@chello.nl

Secretaris:

Anneke de Groot 28 48 07

Penningmeester/redactie:

Arnold van de Klundert 28 57 36

arnold@antenna.nl

Leden:

Femke Hak 28 13 48 • femke.hak@12move.nl

George Kabalt 28 20 26 • g.kabalt@wxs.nl

Rien Leemans 28 50 99 • rienleemans@chello.nl

Tom Snoek 28 34 01 • t.snoek@12move.nl

Christiaan v.d. Anker, Geinzuid 28

De Nieuwsbrief van de vereniging Spaar het Gein verschijnt tweemaal per jaar en wordt gratis aan de leden toegezonden. Lezers zijn van harte uitgenodigd om kopy in te zenden. Wij denken aan stukjes over onderwerpen die te maken hebben met de geschiedenis, de actuele situatie of de toekomst van het Gein. Voor het samenstellen en bijhouden van een archief willen wij graag beschikken over allerlei materiaal, geschreven teksten, dia's of foto's.

Redactieadres:

Arnold van de Klundert

Kerkstraat 32-B • 1391 HC Abcoude

tel: 0294-28 57 36 • e-post: arnold@antenna.nl

Vormgeving:

Pier 19 Grafisch Ontwerpers Utrecht, Theo Snoek

Ja, ik geef mij op als lid

van de Vereniging Spaar het Gein

naam: .....

straat: .....

postcode: .....

woonplaats: .....

Ik betaal € 8,- (meer mag ook) na ontvangst van een acceptgirokaart.

Opsturen naar:

Arnold van de Klundert,

Kerkstraat 32 b, 1391 HC Abcoude